

بسم الله الرحمن الرحيم

سؤالات ۱۰ دوره آزمون سیوطی

امتحان نحو ۳ از کتاب البهجة المرضية

پایه دوم حوزه مدرسه مبارکه رضویه (ع) قم

<http://Zekr.Com> دروس حوزه علمیّه قم <http://Zekr.ir>

<http://YaAlee.com> فقه أهل البيت(صلوات الله و سلامه عليهم) <http://YaAlee.ir>

Copyright ©Zekr.Com

Copyright ©YaAlee.Com

فهرست مطالب

- ۱) نحو سه ، آبان ماه سال ۱۳۸۵ شمسی ، تا آخر مفعول له کتاب البهجة المرضية..... ۳
- ۲) نحو سه ، آبان ماه سال ۱۳۸۶ ، کتاب البهجة المرضية تا اول حال پایه دوم..... ۷
- ۳) نحو سه ، آذرماه سال ۱۳۸۶ ، محدوده باب حال تا اواسط باب اعمال اسم فاعل پایه دوم..... ۱۱
- ۴) نحو سه ، آبان ماه سال ۱۳۸۷ شمسی ، محدوده امتحانی: باب فاعل تا اول استثنا البهجة المرضية..... ۱۵
- ۵) پاسخنامه امتحان نحو سه ، پاسخ نامه امتحان آبان ماه سال ۱۳۸۷ ، محدوده باب فاعل تا اول استثنا..... ۱۹
- ۶) نحو سه ، امتحان تجدیدی شهریورماه ۱۳۸۷ از باب إعمال المصدر تا آخر کتاب البهجة المرضية..... ۲۳
- ۷) نحو سه ، امتحان ارتقایی شهریورماه ۱۳۸۷ محدوده امتحانی: از باب الفاعل تا آخر کتاب پایه دوم..... ۲۶
- ۸) کتاب البهجة المرضية (سیوطی) پایه دوم حوزه ، محدوده ثلث اول..... ۲۹
- ۹) کتاب البهجة المرضية (سیوطی) پایه دوم حوزه ، ثلث اول سال ۱۳۸۶ خورشیدی..... ۳۲
- ۱۰) البهجة المرضية (سیوطی) پایه دوم ثلث دوم سال ۱۳۸۵ شمسی مدرسه علمیه رضویه (ع) قم..... ۳۴

نام:	موضوع امتحان: نحو ۳
نام خانوادگی:	تاریخ: ۱۳۸۵/۰۸/۱۴
شماره پرونده:	پایه: دوم
نام کتاب: البهجة المرضیة	محدوده امتحانی: تا آخر مفعول له نتیجه:

گزینه مناسب را انتخاب کنید: (هر سوال ۰/۵ نمره)

۶. وجوب نصب اشتغال (مفعول فعل محذوف) در چه

گزینه‌ای است؟

(الف) هل عمرا حدثته (ب) خالد ما صحبتته

(ج) خالدا اللهم اغفر له (د) (أ بشرنا منا واحدا

نتبعه)

۷. فعل «كُرْمُ» فعل لازم است زیرا ... است

(الف) از افعال سجایا (ب) بر وزن « افعال »

(ج) معنای « نظافت » را (د) مقتضی معنی «

دارد. (د) عرضی « است »

۸. کدام مثال غلط است؟

(الف) قام و قعدا أخواک (ب) رأیت و أکرمتهما

أبویک

(ج) قاما و قعد أخواک (د) رأیتهما و أکرمت

أبویک

۱. الحاق تاء تأنیث در کدام گزینه الزامی نیست؟

(الف) طلعت الشمس (ب) قامت هند

(ج) الشمس طلعت (د) هند قامت

۲. در آیه (و إن أحد من المشرکین استجارک) برای

واژه « أحد » چه بگوییم؟

(الف) مبتدا و مرفوع (ب) اسم إن و منصوب

(ج) نائب فاعل و مرفوع (د) فاعل و مرفوع

۳. کدام گزینه می‌تواند « نائب فاعل » شود؟

(الف) مفعول له (ب) مفعول معه

(ج) مفعول به (د) مفعول مطلق تاکیدی

۴. اول فعل مجهول ماضی و مضارع... و حرف متصل به ۹. عامل در کدام گزینه هرگز حذف نمی‌گردد؟

آخر ماضی...

- (الف) مفعول مطلق (ب) مفعول مطلق نوعی
- (الف) مکسور - مفتوح (ب) مفتوح - مضموم
- (ج) مضموم - مفتوح (د) مضموم - مکسور
- (ج) مضموم - مفتوح (د) هیچ کدام
- (الف) مفعول مطلق (ب) مفعول مطلق نوعی
- (الف) مکسور - مفتوح (ب) مفتوح - مضموم
- (ج) مضموم - مفتوح (د) مضموم - مکسور
- (ج) مضموم - مفتوح (د) هیچ کدام
- (الف) مفعول مطلق (ب) مفعول مطلق نوعی
- (الف) مکسور - مفتوح (ب) مفتوح - مضموم
- (ج) مضموم - مفتوح (د) مضموم - مکسور
- (ج) مضموم - مفتوح (د) هیچ کدام

۵. کدام گزینه از باب اشتغال نیست؟ ۱۰. کدام حرف جر معنای تعلیل را ندارد؟

- (الف) این بکرا فارقته (ب) خرجت فإذا زید
- (الف) لام (ب) فی
- (ج) زیدا اضربه (د) ما زیدا رأیته
- (ج) من (د) کاف
- (ج) زیدا اضربه (د) ما زیدا رأیته
- (ج) من (د) کاف

کلمات مناسب را جاگذاری کنید: (هر سوال ۱ نمره)

۱. و تاء تأنیث ساکنه تلی الفعل دلالة علی تأنیث فاعله إذا کان لأنثی و لا تلحق لاستغنائہ بتاء

المضارعة و لا الأمر

۲. و التاء مع فعل مسند الی جمع سوی السالم من مذکر و هو جمع و جمع کالتاء مع مسند الی

ظاهر مؤنث غیر حقیقی نحو إحدى اللبنی أی لبنه فیجوز إثباتها و حذفها

۳. و قابل للنیابة من ظرف بأن کان متصرفا أو غیر مختص لکن قید الفعل ب..... بنیابة عن

الفاعل حرى أی جدير

۴. المطاوعة قبول المفعول فعل الفاعل فإن طواع المعدی لاثنین کان متعدیا لواحد نحو " کسوت زیدا جبة

فاکتسأها! "

۵. و اعلم: أن الفعل يدل علی شیئین: الحدث و و أما المصدر فهو اسم يدل علی ما سوی الزمان من

مدلولی الفعل و هو

به سوالات تشریحی پاسخ دهید: (هر سوال ۲ نمره)

۱. اسم با چه شرایطی نقش « مفعول له » پیدا می‌کند؟

۲. دو مورد از مواردی که حذف عامل مفعول مطلق واجب است با مثال بنویسید.

۳. و أضمرنه و آخرنه وجوبا إن يكن ذلك الضمير عمدة بأن كان هو الخبر لكان أو ظنَّ أو المفعول الأوَّل لظنَّ أو أوقع حذفه في لبس ك " كنت و كان زيد صديقا إياه " و " ظننى و ظننت زيدا عالما إياه " عبارت را توضیح دهید.

۴. چرا جمله « ألبسن ثوبه زيدا » صحیح است اما جمله « أسكن ربها الدار » غلط است؟

۵. و إن تلا الاسم المعطوف فعلا متصرفا مخبرا به عن اسم أول مبتدأ نحو " هند أكرمتها و زيدا ضربته عندها " فاعطفن مخبرا بين الرفع و النصب و تسمى الجملة الأولى من هذا المثال ذات وجهين. چرا جمله اول این مثال « ذات وجهين » نام دارد؟ نقش کلمه « زيد » در مثال در صورت رفع و نصب چیست؟

۶. چرا تعبیر به « نائب فاعل » بهتر از تعبیر « مفعول ما لم یسم فاعله » است؟

۷. و آخر المفعول و قدم الفاعل وجوبا إن لبس بينهما حذر كأن لم يظهر الإعراب و لا قرینة نحو " ضرب موسى عيسى " إذ رتبة الفاعل التقديم و لو آخر لم يعلم فإن كان ثمة قرینة جاز التأخیر نحو " أكل الكمثرى موسى " و " أضنت سعدى الحمى "

نقش کلمه « موسى » در مثال اول و « کمثرى » در مثال دوم و « سعدى » در مثال سوم چیست؟

۸. و الحذف للتاء من فعل مسند الى ظاهر مؤنث حقیقی مع فصل بین الفعل و الفاعل یا لا فُضِّل على الإثبات ك « ما زكا إلا فتاة ابن العلاء » إذ الفعل مسند فى المعنى إلى مذكر لأن تقدیره: ما زكا أحد الا فتاة ابن العلاء عبارت را توضیح دهید.

۹. اشتغال عامل از معمول خود با چه شرایطی است؟ (تعریف اشتغال)

۱۰. علامت شناختن فعل متعدی از لازم چیست؟

IZEKR.COM

۲) نحو سه ، آبان ماه سال ۱۳۸۶ ، کتاب البهجة المرضية تا اول حال پایه دوم

نام:	بهدی	موضوع امتحان: نحو ۳
نام خانوادگی:	سید کریم مرادشاهی	تاریخ: ۱۳۸۶/۰۸/۰۵
شماره پرونده:		پایه: دوم
نام کتاب: البهجة المرضية	محدوده امتحانی: تا اول حال	نتیجه:

گزینه مناسب را انتخاب کنید: (هر سوال ۰/۵ نمره)

۱. در آیه (وَ إِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ) نقش «
أحد» چیست؟
الف) مبتدا ب) فاعل فعل مذکور در الف) هم ب) ثمانین
ج) فاعل فعل محذوف از کلام د) فاعل ج) جلده د) فاجلدوا
۲. در آیه (وَ لَمَّا سَقَطَ فِي أَيْدِيهِمْ) نائب فاعل کدام
گزینه است؟
الف) هو مستتر ب) فِي أَيْدِيهِمْ الف) مصدر نیست ب) مجرور است
ج) الف و ب د) هیچ کدام ج) مفید تعلیل است د) همه موارد
۳. در آیه (فَقَالُوا أَوْشَرًا مِنَّا وَاحِدًا نَتَّبِعُهُ) حکم «
بشراً» چیست؟
الف) وجوب نصب ب) رجحان نصب الف) استثنا حقیقی ب) استثنا حکمی است
ج) تساوی نصب و رفع د) رجحان رفع ج) است د) ب و ج
۴. در آیه (مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتَّبَاعَ الظَّنِّ) گزینه
صحیح چیست؟
الف) استثنا حقیقی ب) استثنا حکمی است ج) اتباع مستثنی است د) ب و ج
۵. در آیه (كَلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ) حکم
«غم» چیست؟
الف) مصدر نیست ب) مجرور است ج) مفید تعلیل است د) همه موارد
۶. در کدام گزینه، مفعول مطلق آیه (فَاجْلِدُوهُمْ
أَحَدٌ) چیست؟
الف) مبتدا ب) فاعل فعل مذکور در الف) هم ب) ثمانین
ج) فاعل فعل محذوف از کلام د) فاعل ج) جلده د) فاجلدوا

۴. علت حذف مفعول در آیه (ما وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَ ما قَلَى) چیست؟

- الف) ایجاز ب) تناسب فواصل
ج) غرض معنوی د) هیچ کدام

الف) رجحان عطف بر ب) رجحان نصب بر
نصب عطف

ج) رجحان عطف - رجحان د) رجحان نصب - رجحان
نصب عطف

۱۰. درباره جمله « کنت و کان زید صدیقا » گزینه صحیح چیست؟

- الف) کنت ایاه و کان زید ب) کنت و کان زید صدیقا
صدیقا ایاه

ج) کنت و کان زید ایاه د) ضمیر منصوب حذف می شود

۵. عامل مفعول مطلق در آیه (فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَاؤُكُمْ جَزَاءً مَوْفُورًا) چیست؟

- الف) مصدر ب) فعل
ج) وصف د) شبه فعل

کلمات مناسب را جاگذاری کنید: (هر سوال ۱ نمره)

۱. الفاعل: المسند اليه فعل مقدم فارغ باق على الصوغ الاصلی أو ما يقوم مقامه

۲. قابل للنیابة من ظرف بأن کان متصرفا أو غیر مختص لکن قید الفعل بمعمول آخر بنیابة عن الفاعل حری ای جدیر

۳. و النصب للاسم السابق حتم إن تلا السابق ای وقع بعد ما یختص ب کَانَ و حیثما و کذا إن تلا استفهاما غیر الهمزة

۴. علامه الفعل المعدی ای المجاوز إلى المفعول به أن تصل «ها» تعود على لذلك الفعل به

۵. و اعلم أن الفعل یدل على شیئین: الحدث و الزمان و أما المصدر فهو اسم یدل على ما سوی الزمان من مدلولی الفعل و هو کَأَمِنْ مِنْ أَمِنْ

به سوالات تشریحی پاسخ دهید: (هر سوال ۲ نمره)

۱. و شاع أي كثر و ظهرَ تقديم المفعول على الفاعل إذا اتصل به ضمير يعود على الفاعل و لم يُبال بعود الضمير على متأخر لانه متقدم في الرتبة عبارت را توضیح داده، مثالی برای آن بنویسید.

۲. چرا « إذا » و « عند » و « سبحان الله » و « معاذ الله » و « ضربا » و « ضربت ضربا » قابلیت نائب فاعل شدن ندارند؟

۳. دو مثال برای وجوب رفع اسم سابق باب اشتغال بنویسید.

۴. و من ثمَّ جاز « ألبسن ثوبه زيدا » و امتنع « أسكن ربها الدار » چرا جمله اول صحیح و جمله دوم غلط است؟

۵. و لا تجيء مع أول قد أهمل من العمل بمضمر لغير رفع أو هل بل حذفه أي ضمير غير الرفع الزم إن يكن فضلة بأن لم يوقع حذفه في لبس و كان غير خبر و غير مفعول أول لظن نحو « ضربت و ضربني زيد » و أضمرنه و آخرنه وجوبا إن يكن ذلك الضمير عمده بأن كان هو الخبر لكان أو ظن أو المفعول الأول لظن أو أوقع حذفه في لبس عبارت را توضیح دهید.

۶. عامل منصوب در دو جمله « زيدٌ سيرا سيرا » و « إنما أنت سيرا » چیست؟ چرا در دو جمله مقابل « أمرک سيرٌ سيرٌ » و « إنما سيرک سيرٌ البريد » مصدر منصوب استعمال نشده است؟

۷. شرایط نصب کلمه به عنوان مفعول له را بنویسید.

۸. و ما يقبله المكان إلا إن كان من ما صيغ من الفعل أى مادته كمرمى من رمى. و شرط كون ذا مقيسا أن يقع ظرفا لما أى لفعل فى أصله أى حروفه الاصلية معه اجتمع ك «جلست مجلس زيد» و «رمى مرماه» فإن لم يقع كذلك كان شاذاً يُسمَعُ و لا يُقاس عليه عبارت را توضیح دهید.

۹. عامل منصوب در دو جمله « ما أنت و زيد» و « كيف أنت و قصعة من ثريد» چیست؟ اكثر عرب چگونه اين دو جمله را می خوانند؟

۱۰. و إن تكرر إلا لا لتوكيد فمع تفرغ من المستثنى منه بأن حذف، التأثيرَ بالعامل الواقع قبل إلا دع فى واحد مما يالا استثنى مقدما كان أو لا و ليس عن نصب سواه مغنى نحو « ما قام إلا زيداً إلا عمراً إلا بكراً» عبارت را توضیح دهید.

نام خانوادگی:	نام:
شماره پرونده:	موضوع امتحان: نحو ۳
نام کتاب: البهجة المرضية	تاریخ: ۱۳۸۶/۰۹/۲۶
محدوده امتحانی: باب حال تا اواسط باب اعمال اسم فاعل	پایه: دوم
نتیجه:	نتیجه:

گزینه مناسب را انتخاب کنید: (هر سوال ۵/۰ نمره)

۶. گزینه غلط را مشخص کنید.

۱. حال لازم و ثابت را مشخص کنید.

- الف) أذهبُ سريعاً ب) (وَ يَوْمَ أُبْعِثُ حَيًّا) الف) مررت بالضارب الرجل و ب) مررت بالضاربي زيدٍ
- ج) كرّ زيدٌ أسداً د) جاء زيدٌ ضاحكاً الشاتمه
- ج) مررت بالضارب زيدٍ د) مررت بالضاربي رجلٍ

۷. در کدام گزینه مضاف و مضاف اليه نیست؟

۲. حال جامد را مشخص کنید.

- الف) (وَ اذْكُرُوا اِذْ كُنْتُمْ قَلِيلًا) ب) (وَ اذْكُرُوا اِذْ اَنْتُمْ قَلِيلٌ) الف) (وَ اذْكُرُوا اِذْ كُنْتُمْ قَلِيلًا) ب) (وَ اذْكُرُوا اِذْ اَنْتُمْ قَلِيلٌ) ج) قَلِيلًا د) قَلِيلٌ
- ج) (هَذَا يَوْمٌ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ) د) (اِذَا السَّمَاءُ اُنشَقَّتْ) الف) (هَذَا يَوْمٌ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ) ب) (اِذَا السَّمَاءُ اُنشَقَّتْ)

۸. جمع مذکر سالم مضاف به ياء متکلم را مشخص کنید.

۳. کدام تمییز قابل مجرور شدن به «مِن» است؟

- الف) رأيت زيدى ب) رأيت زيدى الف) (أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا) ب) طِبُّ نَفْسًا تَفَدُّ ج) رأيت زيدى د) رأيت زيدى ج) (أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا) د) طِبُّ نَفْسًا تَفَدُّ
- د) الف و ج ج) رأيت مُصْطَفَى د) لله درّه فارساً ج) زيدٌ أكثر مالاً د) لله درّه فارساً

۴. معنای «انتها» در کدام گزینه نیست؟

۹. گزینه غلط را مشخص کنید.

- (الف) حتی - لام (ب) لام - الی
- (ج) حتی - الی (د) الی - باء
- (الف) عَجِبْتُ مِنْ ضَرْبِ زَيْدٍ (ب) عَجِبْتُ مِنْ ضَرْبِ زَيْدٍ
الظريف الظريف
- (ج) عَجِبْتُ مِنْ ضَرْبِ زَيْدٍ (د) الف و ب
الظريف

۵. کدام مضاف، معرفه است؟

۱۰. اسم فاعل در کدام گزینه تکیه بر مبتدا ندارد؟

- (الف) (هَدِيًّا بِالْبَيْتِ الْكَعْبَةِ) (ب) (من يجادل ... ثَانِي)
 عَطْفِهِ
- (ج) رأيت غلامَ رجلٍ (د) رأيت غلامَ الرجلِ
- (الف) زيدٌ ضاربٌ عمراً (ب) ظننتُ عمراً ضارباً خالداً
- (ج) جاء زيدٌ ضارباً عمراً (د) إنَّ زيداَ مكرماً عمراً

کلمات مناسب را جاگذاری کنید: (هر سوال ۱ نمره)

۱. و إن أتاك حال قد عُرِفَ لفظاً فَأَعْتَقِدْ تنكيره معنی كـ «وَحَدَّكَ اجْتِهَدُ» آى

۲. و لا تُجِزُ حالاً من المضاف له إلا إذا اقتضى المضاف عمّله أى العمل فى الحال أو كان المضافاً ما له أضيف.

۳. اسمٌ بمعنى «مِن» مُبِينٌ لابهام اسم أو نسبة نكرة يُنصَب تمييزاً؛ فَخَرَجَ بالقيد الأوّل و بالثانى اسم «لا» و نحو: أَسْتَغْفِرُ اللهَ ذَنْباً.

۴. و اسْتَعْمَلَ الكاف اسماً و كذا عن و على يُسْتَعْمَلان اسمين؛ من أجلِ ذا الاستعمالِ عَلَيْهِمَا دَخَلَ.

۵. و مُذٌ و مُنْذٌ اسمانِ حَيْثُ رَفَعَا نحو « ما رأيتُهُ مُذٌ يومانٍ » و هما فى الماضى بمعنى و فى غيره بمعنى جميع المدة.

۶. و لا يضاف اسمٌ لما به اتحد معنى فلا يضاف اسمٌ لمُرَادِفِهِ و لا إلى صفته و لا صفه إلى موصوفها و أوّلٌ مَوْهَمًا لذلك إذا وَرَدَ.

۷. إذا أُضيفت «أى» الى مثنى معرفة، أفرد ضميرها أو الى نكرة

۸. و رَبَّمَا جَرُّوا المضاف إليه الذى أبقوا كما قد كان قبلَ حذفِ ما تَقَدَّمَ و هو المضاف، بشرط أن يكونَ ما حُذِفَ مُمَثِّلاً فى اللفظ و المعنى لما عليه قد عَطِفَ أو له

۹. اسم مصدر و هو الاسم الدالّ على غير الجارى على الفعل

۱۰. و إن يَكُن اسم الفاعل صلةً أل ففى المضى و إعمالُهُ قد ارتضى عند الجمهور

به سوالات تشریحی پاسخ دهید: (هر سوال ۲ نمره)

۱. در چهار مورد حال به شکل جامد بیشتر می آید؛ آنها را همراه با مثال بنویسید.

۲. عبارت را توضیح دهید: و الحال إن ینصب بفعل صُرفاً أو صفه أشبهت المصرف فجائزٌ خلافاً للكوفيين تقدیمه علی ناصبه ما لم یعارضه معارض من کون عامله صلة لـ «أل» أو لحرف مصدریّ أو مقرونا بلام القسم أو لام الابتداء أو کونه جمله معها الواو کمسراً إذا راحلٌ و مخلصاً زیدٌ دَعَا

۳. رابط بین جمله حالیه و ذوالحال را مشخص کنید.

(الف) (اَهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوًّا) (ب) (خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَ هُمْ أَلُوفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ)

(ج) (فَأَنْقَلَبُوا بِنِعْمَةِ مِنَ اللَّهِ وَ فَضْلٍ لَمْ يَمَسَّ لَهُمْ سُوءٌ) (د) جاء زیدٌ و ما طلعت الشمسُ

۴. اسم مبهمی که آن را تمییز تفسیر می کند، چند چیز است؟ آنها را با مثال بنویسید.

۵. معانی حروف جرّ مشخص شده را بنویسید.

(الف) (لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ) (ب) (سَفَنَاهُ لِيَلِدَ مَيِّتٍ)

(ج) (ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ) (د) (أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ)

۶. عبارت را توضیح دهید: و رَبِّمَا أَكْسَبَ ثَانٍ أَوْ لَا تَأْنِيثًا وَ تَذَكِيرًا إِنْ كَانَ الْأَوَّلُ لِحَذْفِ مُوَهَّلًا أَيْ أَهْلًا نَحْوُ: «رُؤْيَةُ الْفِكْرِ مَا يُؤُولُ لَهُ الْأَمْرُ مُعَيَّنٌ عَلَى اجْتِنَابِ التَّوَانِي» فَأَكْسَبَ «الْفِكْرُ» الْمَذْكَرُ «رُؤْيَةُ» الْمُؤنَّثُ التَّذْكِيرُ لِمَا أُضِيفَ إِلَيْهِ وَ خَرَجَ بِقَوْلِهِ: «إِنْ كَانَ لِحَذْفِ مُوَهَّلًا» مَا لَيْسَ أَهْلًا لَهُ بِأَنْ يَخْتَلَّ الْكَلَامُ لَوْ حُذِفَ فَلَا يَكْسِبُهُ مَا ذُكِرَ كـ «قَامَ غُلَامٌ هِنْدِيٌّ» وَ «قَامَتِ امْرَأَةٌ زَيْدِيٌّ»

۷. در آیه (يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ) چرا «يوم» مشبه إذا نیست؟

۸. عبارت را توضیح دهید: و اضمم بناءً وفاقاً للمبرد غيراً إن عدمت ما له أضيف حال كونك ناوياً معنی ما عُدِم. قال فی شرح الکافیة: لزوال المَعَارِض للشبه المقتضى للبناء و هو عدم الاستقلال بالمفهومية. قلت: و هی نظیره «أى» فیأتی فی هذه ما قلتہ فیها و هو وجود هذه العلة فیها إذا لم ینو المضاف إلیه مع قولهم بإعرابها حينئذ فالاحسن ما ذهب إلیه الاخفش من كونها معربة فی هذه الحالة

۹. مصدر با چه شرایطی مانند فعلش عمل می کند.

۱۰. اسم فاعل را تعریف کنید.

نام:	بهدلی	موضوع امتحان: نحو ۳
نام خانوادگی:	سید کاظم مرادزاده	تاریخ: ۱۳۸۷/۰۸/۰۵
شماره پرونده:	محدوده امتحانی: باب فاعل تا اول استثنا	پایه: دوم
نام کتاب: البهجة المرضية	نتیجه:	

گزینه مناسب را انتخاب کنید: (هر سوال ۱ نمره)

۱. الفاعل: الْمُسْنَدُ إِلَيْهِ فِعْلٌ تَامٌ مُقَدَّمٌ فَارِغٌ بَاقٍ عَلَى الصَّوْغِ الْأَصْلِيِّ أَوْ مَا يَقُومُ مَقَامَهُ. در این تعریف «أو» برای چه آمده است؟

- الف) للتنويع أو للترديد ب) للتنويع لا للترديد
 ج) للتنويع و للترديد د) للترديد لا للتنويع

۲. وَإِنَّمَا تَلَزَمَ هَذِهِ التَّاءُ فِعْلَ مُضْمَرٍ أَيْ فِعْلًا مُسْنَدًا إِلَيْهِ سِوَاءَ كَانِ مُضْمَرًا مُؤَنَّثَ حَقِيقِيٍّ أَوْ مُجَازِيًّا مُتَّصِلًا بِهِ. مرجع ضمير در «إليه» چیست؟

- الف) فعل ب) مضمَر
 ج) التاء د) مرجع معنوی دارد.

۳. وَالتَّاءُ مَعَ فِعْلِ مَسْنَدٍ إِلَى جَمْعِ سِوَى السَّالِمِ مِنْ مُذَكَّرٍ كَالتَّاءِ مَعَ مَسْنَدٍ إِلَى ظَاهِرٍ مُؤَنَّثٍ غَيْرِ حَقِيقِيٍّ. مراد از «جمع سوی السالم من مذکر» چیست؟

- الف) جمع مکسر ب) جمع مذکر سالم
 ج) جمع مؤنث سالم د) الف و ج

۴. «والتعبيرُ بالنائبِ عنِ الفاعِلِ أحسنُ مِنَ التَّعبيرِ بِمَفْعُولٍ مَا لَمْ يُسَمَّ فَاعِلُهُ» علت احسن بودن تعبیر چیست؟

- الف) نائب فاعل شامل مفعول به و ظرف و مصدر و ... است ب) مفعول ما لم یسم فاعله شامل تمام افراد مقصود نیست
 ج) مفعول ما لم یسم فاعله شامل «درهما» در مثال «أعطی زید» د) همه موارد
 درهما» است

۵. «اِخْتِيَرَ نَصْبَهُ إِذَا وَقَعَ بَعْدَ حَرْفِ عَاطِفٍ لَهُ بِلَا فَصْلِ عَلَى مَعْمُولٍ فَعَلٍ مُتَصَرِّفٍ مُسْتَقَرِّ أَوْ لَا» علت رجحان نصب را مشخص کنید.

- (الف) تشاگل الجملتین المعطوفتین (ب) تخالف الجملتین المعطوفتین
- (ج) عطف بر معمول فعل (د) در اول کلام فعل مستقر است.

۶. فَإِنْ لَمْ يُؤْمَنْ اللَّبْسُ لَمْ يَطَّرَدِ الْحَذْفُ نَحْوَ «رَغِبْتُ فِي أَنْ تَقُومَ» چرا حرف جر «فی» در مثال قابل حذف نیست؟

- (الف) منصوب به نزع خافض سماعی است (ب) در صورت حذف، ممکن است تصور شود «عن» در تقدیر بوده است.
- (ج) حرف جر بر سر آن مصدریه آمده است (د) الف و ج

۷. مثال «أَسْكِنَ رَبَّهَا الدَّارَ» چرا غلط است؟

- (الف) اصل آن است که مفعولی که در معنا فاعل است مقدم شود. (ب) مرجع ضمیر متأخر لفظی و رتبی است
- (ج) فعل «أسکن» دو مفعولی نیست (د) الف و ب

۸. الْعَطْفُ إِنْ يُمَكِّنُ بِلَا ضَعْفٍ فِيهِ أَحَقُّ مِنَ النَّصْبِ عَلَى الْمَفْعُولِيَّةِ نَحْوَ «كُنْتُ أَنَا وَ زَيْدٌ كَالْأَخَوَيْنِ» چرا عطف در مثال مذکور ضعف ندارد؟

- (الف) زیرا بر اسم افعال ناقصه عطف شده است (ب) زیرا معطوف و معطوف علیه معنای مشارکت در برادری دارند
- (ج) زیرا ضمیر منفصل معطوف علیه است و با ضمیر متصل تاکید شده است (د) زیرا ضمیر متصل معطوف علیه است و با ضمیر منفصل تاکید شده است

۱. در کدام گزینه تاخیر فاعل از مفعول واجب است؟

- (الف) أَضْنَتِ سَعْدِي الْحَمِّيَّ (ب) ضَرَبَ عَمْرًا زَيْدًا
- (ج) ضَرَبَنِي زَيْدٌ (د) أَكَلَ الْكَمَثْرِي مَوْسَى

۲. در کدام گزینه حرف دوم فعل ماضی مجهول، مضموم می‌شود؟

الف) دحرج ب) تدحرج

ج) استخرج د) خرج

۳. مفعول دوم در کدام جمله، می‌تواند نائب فاعل شود؟

الف) کسوت زیدا جبه ب) اعطیت زیدا درهما

ج) اعطیت زیدا عمرا د) الف و ب

۴. لازم بودن فعل در کدام مثال به دلیل وزن نحوی آن است؟

الف) فرح ب) اقشعر

ج) احرنجم د) ب و ج

۵. در کدام مثال تنازع، عامل اول مهمل از عمل کردن بر اسم ظاهر شده است؟

الف) یحسنان و یسیء ابناک ب) قام و قعدا أخواک

ج) رأیت و أکرمت أبویک د) الف و ج

۶. کدام مثال می‌تواند در کلام ظرف مکان واقع شود؟

الف) المسجد ب) الطريق

ج) فوق د) الدار

۱. «کثر تقدیم المفعول علی الفاعل إذا اتّصل به ضمیر يعود علی الفاعل و لم یُبال بعود الضمیر علی متأخر لأنه متقدّم فی

الرتبه» مثال مناسب عبارت چیست؟

الف) ضرب عمرا زید ب) ضرب غلامه زید

ج) ضربت زیدا د) زان نوره الشجر

۲. « قابل للنيابه من ظرفٍ بأن كان متصرفاً مختصاً أو غير مختصٍ لكن قيّد الفعل بمعمول آخر » مثال مناسب عبارت

چيست؟

الف) ضرب زيد عندك (ب) سير بزيد يوم

ج) سير يوم السبت (د) ب و ج

۳. « إن تلا السابقُ أى وَقَعَ بعدَ ما بالابتدا يَخْتَصُّ فالرَّفْعُ للاسْمِ التَّزْمُهُ أبداً » مثال مناسب عبارت چيست؟

الف) زيد هل رأيتَه (ب) خالد ما صحبتَه

ج) عبد الله إن أكرمك أكرمه (د) خرجت فاذا زيداً لقيته

۴. « و إن تلا الاسم المعطوفُ فعلاً متصرفاً مخبراً به عن اسمٍ أول مبتدأً » مثال مناسب عبارت چيست؟

الف) هند أكرمتها و ضربتها (ب) ضربت زيدا و عمرا أكرمتَه

ج) هند أكرمتها و زيدا ضربته عندها (د) ضربت زيدا و أكرمتَه

۵. « من المصدر الذى حُذِفَ عامله حتما ما يدعونه أى يسمونه مؤكداً إما لنفسه أو غيره » مثال مناسب برای هر دو قسمت

عبارت چيست؟

الف) «له على ألف درهم عرفا» و «ابنى أنت حقاً صرفاً» (ب) «له على ألف درهم عرفا» و «له على ألف درهم عرفا»

ج) «ابنى أنت حقاً صرفاً» و «ابنى أنت حقاً صرفاً» (د) «ابنى أنت حقاً صرفاً» و «له على ألف درهم عرفا»

۶. « و قلّ أن يصحبها أى اللام المجرد من أل و الإضافة و كثر نصبه و العكس و هو كثره صحبتها ثابت فى مصحوب أل و قلّ

نصبه » مثال مناسب دو كثرت مذکور در عبارت چيست؟

الف) ذا قنيع لزهدي - لا أقعد للخوف عن الحرب (ب) (ذا قنيع زهداً - لا أقعد للخوف عن الحرب

ج) (ذا قنيع زهداً - لا أقعد خوفاً عن الحرب (د) (ذا قنيع لزهدي - لا أقعد للخوف عن الحرب

نام:	بهدلی	موضوع امتحان: نحو ۳
نام خانوادگی:	سید کاظم میرزا (۸)	تاریخ: ۱۳۸۷/۰۸/۰۵
شماره پرونده:	محدوده امتحانی: باب فاعل تا اول استثنا	پایه: دوم
نام کتاب: البهجة المرضية	نتیجه:	

گزینه مناسب را انتخاب کنید: (هر سوال ۱ نمره)

۱. الفاعل: الْمُسْنَدُ إِلَيْهِ فِعْلٌ تَامٌّ مُقَدَّمٌ فَارِغٌ بَاقٍ عَلَى الصَّوْغِ الْأَصْلِيِّ أَوْ مَا يَقُومُ مَقَامَهُ. در این تعریف «أو» برای چه آمده است؟

- الف) للتنويع أو للترديد ب) للتنويع لا للترديد
 ج) للتنويع و للترديد د) للترديد لا للتنويع

۲. وَإِنَّمَا تَلَزَمَ هَذِهِ التَّاءُ فِعْلَ مُضْمَرٍ أَيْ فِعْلاً مُسْنَدًا إِلَيْهِ سِوَاءِ كَانِ مُضْمَرٌ مُؤَنَّثٌ حَقِيقِيٌّ أَوْ مُجَازِيٌّ مُتَّصِلٌ بِهِ. مرجع ضمیر در «إليه» چیست؟

- الف) فعل ب) مضمَر
 ج) التاء د) مرجع معنوی دارد.

۳. وَالتَّاءُ مَعَ فِعْلِ مَسْنَدٍ إِلَى جَمْعِ سِوَى السَّالِمِ مِنْ مُذَكَّرٍ كَالْتَّاءِ مَعَ مَسْنَدٍ إِلَى ظَاهِرٍ مُؤَنَّثٍ غَيْرِ حَقِيقِيٍّ. مراد از «جمع سوی السالم من مذکر» چیست؟

- الف) جمع مکسر ب) جمع مذکر سالم
 ج) جمع مؤنث سالم د) الف و ج

۴. «والتعبيرُ بالنائبِ عنِ الفاعِلِ أحسنُ مِنَ التَّعبيرِ بِمَفْعُولٍ مَا لَمْ يُسَمَّ فَاعِلُهُ» علت احسن بودن تعبیر چیست؟

- الف) نائب فاعل شامل مفعول به و ظرف و مصدر و ... است ب) مفعول ما لم یسم فاعله شامل تمام افراد مقصود نیست
 ج) مفعول ما لم یسم فاعله شامل «درهما» در مثال «أعطی زید» د) همه موارد
 درهما» است

۵. «اِخْتِيَرَ نَصْبَهُ إِذَا وَقَعَ بَعْدَ حَرْفِ عَاطِفٍ لَهُ بِلَا فَصْلِ عَلَى مَعْمُولٍ فَعَلٍ مُتَصَرِّفٍ مُسْتَقَرِّ أَوْ لَا» علت رجحان نصب را مشخص کنید.

- (الف) تشاگل الجملتین المعطوفتین (ب) تخالف الجملتین المعطوفتین
- (ج) عطف بر معمول فعل (د) در اول کلام فعل مستقر است.

۶. فَإِنْ لَمْ يُؤْمَنْ اللَّبْسُ لَمْ يَطْرُدِ الْحَذْفُ نَحْوَ «رَغِبْتُ فِي أَنْ تَقُومَ» چرا حرف جر «فی» در مثال قابل حذف نیست؟

- (الف) منصوب به نزع خافض سماعی است (ب) در صورت حذف، ممکن است تصور شود «عن» در تقدیر بوده است.
- (ج) حرف جر بر سر آن مصدریه آمده است (د) الف و ج

۷. مثال «أَسْكِنَ رَبَّهَا الدَّارَ» چرا غلط است؟

- (الف) اصل آن است که مفعولی که در معنا فاعل است مقدم شود. (ب) مرجع ضمیر متأخر لفظی و رتبی است
- (ج) فعل «أسکن» دو مفعولی نیست (د) الف و ب

۸. الْعَطْفُ إِنْ يُمَكِّنُ بِلَا ضَعْفٍ فِيهِ أَحَقُّ مِنَ النَّصْبِ عَلَى الْمَفْعُولِيَّةِ نَحْوَ «كُنْتُ أَنَا وَزَيْدٌ كَالْأَخَوَيْنِ» چرا عطف در مثال مذکور ضعف ندارد؟

- (الف) زیرا بر اسم افعال ناقصه عطف شده است (ب) زیرا معطوف و معطوف علیه معنای مشارکت در برادری دارند
- (ج) زیرا ضمیر منفصل معطوف علیه است و با ضمیر متصل تاکید شده است (د) زیرا ضمیر متصل معطوف علیه است و با ضمیر منفصل تاکید شده است

۱. در کدام گزینه تاخیر فاعل از مفعول واجب است؟

- (الف) أَضْنَتُ سَعْدِي الْحَمِّيَّ (ب) ضَرَبَ عَمْرًا زَيْدًا
- (ج) ضَرَبَنِي زَيْدٌ (د) أَكَلَ الْكَمَثْرِيَّ مُوسَى

۲. در کدام گزینه حرف دوم فعل ماضی مجهول، مضموم می‌شود؟

الف) دحرج ب) تدحرج

ج) استخرج د) خرج

۳. مفعول دوم در کدام جمله، می‌تواند نائب فاعل شود؟

الف) کسوت زیدا جبه ب) اعطیت زیدا درهما

ج) اعطیت زیدا عمرا د) الف و ب

۴. لازم بودن فعل در کدام مثال به دلیل وزن نحوی آن است؟

الف) فرح ب) اقشعر

ج) احرنجم د) ب و ج

۵. در کدام مثال تنازع، عامل اول مهمل از عمل کردن بر اسم ظاهر شده است؟

الف) یحسنان و یسیء ابناک ب) قام و قعدا أخواک

ج) رأیت و أکرمت أبویک د) الف و ج

۶. کدام مثال می‌تواند در کلام ظرف مکان واقع شود؟

الف) المسجد ب) الطريق

ج) فوق د) الدار

۱. «کثر تقدیم المفعول علی الفاعل إذا اتّصل به ضمیر يعود علی الفاعل و لم یُبال بعود الضمیر علی متأخر لأنه متقدّم فی

الرتبه» مثال مناسب عبارت چیست؟

الف) ضرب عمرا زید ب) ضرب غلامه زید

ج) ضربت زیدا د) زان نوره الشجر

۲. « قابلٌ للنيابه من ظرفٍ بأن كان متصرفاً مختصاً أو غير مختصٍ لكن قيّد الفعل بمعمول آخر » مثال مناسب عبارت

چيست؟

الف) ضرب زيد عندك (ب) سير بزيد يوم

ج) سير يوم السبت (د) ب و ج

۳. « إن تلا السابقُ أى وَقَعَ بعدَ ما بالابتدا يَخْتَصُّ فالرَّفْعُ للاسْمِ التَّزْمُهُ أبداً » مثال مناسب عبارت چيست؟

الف) زيدٌ هل رأيتَه (ب) خالدٌ ما صحبتَه

ج) عبدُ الله إن أكرمك أكرمَه (د) خرجت فاذا زيدٌ لقيتَه

۴. « و إن تلا الاسم المعطوفُ فعلاً متصرفاً مخبراً به عن اسمٍ أول مبتدأً » مثال مناسب عبارت چيست؟

الف) هند أكرمتها و ضربتها (ب) ضربت زيدا و عمرا أكرمتَه

ج) هند أكرمتها و زيدا ضربته عندها (د) ضربت زيدا و أكرمتَه

۵. « من المصدر الذى حُذِفَ عامله حتما ما يدعونه أى يسمونه مؤكداً إما لنفسه أو غيره » مثال مناسب برای هر دو قسمت

عبارت چيست؟

الف) «له على ألف درهم عرفا» و «ابنى أنت حقاً صرفاً» (ب) «له على ألف درهم عرفا» و «له على ألف درهم عرفا»

ج) «ابنى أنت حقاً صرفاً» و «ابنى أنت حقاً صرفاً» (د) «ابنى أنت حقاً صرفاً» و «له على ألف درهم عرفا»

۶. « و قلّ أن يصحبها أى اللام المجرد من أل و الإضافة و كثر نصبه و العكس و هو كثره صحبتها ثابت فى مصحوب أل و قلّ

نصبه » مثال مناسب دو كثرت مذکور در عبارت چيست؟

الف) ذا قَنِعٍ لَزُهْدٍ - لا أقعد للخوفِ عن الحرب (ب) (ذا قَنِعٍ زُهْداً - لا أقعد للخوفِ عن الحرب

ج) (ذا قَنِعٍ زُهْداً - لا أقعد خوفاً عن الحرب (د) (ذا قَنِعٍ لَزُهْدٍ - لا أقعد للخوفِ عن الحرب

موضوع امتحان: نحو ۳			نام:
تاریخ و ساعت:			نام خانوادگی:
پایه: دوم			شماره پرونده:
به حروف	به عدد		
		نتیجه	
		بازبینی	

پاسایی
مرکز تربیت حوزه علمیه
میریت امور مدارس
مدرسه مبارکه رضویان

امتحان تجدیدی، شهریور ۱۳۸۷

محدوده امتحانی: از باب إعمال المصدر تا آخر کتاب البهجة المرضیة

نام کتاب: البهجة المرضیة

آخر کتاب

گزینه مناسب را انتخاب کنید: (هر سوال ۵/۰ نمره)

۳. سبب منع صرف در کدام گزینه صحیح است؟

۱. صیغه قیاسی فعل تعجب در کدام گزینه آمده است؟

- (الف) كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَ كُنْتُمْ أَمْوَاتًا (ب) لَللَّهِ دَرَّةٌ فَارِسَاءُ
- فَأَحْيَاكُمْ (ج) مَا أَحْسَنَ زَيْدًا (د) هَيْجَ كَدَامَ
- (ب) مساجد: جمع بر صیغه منتهی الجموع
- (ج) عِمْرَانُ: الف و نون زائده / (د) هر سه مورد
- عَلِمَ

۴. تمییز عدد در کدام گزینه مجرور آورده می شود؟

۲. فعل ذمّ را مشخص کنید.

- (الف) نعم الرجلُ زيدٌ (ب) ساء الرجلُ زيدٌ
- (ج) حَبَّذَا زيدٌ (د) هَيْجَ كَدَامَ
- (ب) خمسَ عشرةً (الف) ثلاثٌ و عشرونَ
- (د) مائةً (ج) ثلاث

فقط به ۹ سوال از سوالات تشریحی پاسخ دهید: (هر سوال ۲ نمره)

۱. كَفَعِلِهِ اسْمٌ فاعِلٌ فِي الْعَمَلِ إِنْ كَانَ عَنْ مُضِيِّهِ بِمَعزَلٍ؛ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ فَإِنْ كَانَ صَلَةً لـ «أَل»، ففِي الْمُضِيِّ وَ غَيْرِهِ إِعْمَالُهُ قَدْ ارْتَضَى عِنْدَ الْجُمْهُورِ وَ إِلَّا فَلَا يَعْمَلُ خِلَافًا لِلْكَسَائِيِّ. وَ إِنْ وُلِيَ اسْتَفْهَامًا نَحْوَ «أَضَارَبَ زَيْدٌ عَمْرًا» أَوْ نَفْيًا نَحْوَ «مَا ضَارَبَ زَيْدٌ عَمْرًا» عِبَارَتٍ رَأَى تَوْضِيحَ دَهِيدٍ.

۲. چهار شرط از شرایط ساختن صیغه‌های قیاسی فعل تعجب را بنویسید

۳. فاعل را در دو جمله زیر مشخص کنید.

الف) (فَنِعْمَ الْمَوْلَى وَ نِعْمَ النَّصِيرُ)

ب) (نِعْمَ قَوْمًا مَعَشَرُهُ)

۴. بدل را تعریف کنید و برای آن مثالی بنویسید.

۵. وَ مَعَ حَذْفِكَ الْآخِرِ أَحْذِفِ الَّذِي تَلَا إِنْ زَيْدٌ وَ كَانَ لِيِنًا سَاكِنًا مُكْمَلًا أَرْبَعَةً فُصَاعِدًا قَبْلَهُ حَرَكَةً مِنْ جِنْسِهِ نَحْوَ «يَا عَثَمُ» وَ «يَا مَنْصُ» وَ «يَا مِسْكَ» فِي عَثْمَانَ وَ مَنْصُورٍ وَ مِسْكِينَ عِبَارَتٍ رَأَى تَوْضِيحَ دَهِيدٍ.

۶. من المقتضى للصرف التصغير المزيل لأحد السببين نحو « حميد » و « عمير »

با توجه به عبارت بیان کنید چه سببی از هر مثال زایل شده است؟

۷. فعل شرط و فعل جزا را مشخص کرده و اعراب آنها را بنویسید.

(وَ إِن تَبَدُّوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخَفُّوهُ يُحَاسِبِكُمْ بِهِ اللَّهُ)

(وَ إِن عُدْتُمْ عَدْنَا)

۸. جملات درست و نادرست را با بیان علت مشخص کنید.

والله إن أتيتني لأكرمنك

إن تأتني والله لأكرمنك

۹. در جمله « ضربت زيدا » با کلمه « الذي » از « زيد » خبر دهید.

۱۰. کم استفهامیه و کم خبریه را مشخص کنید.

کم مرة

کم رجال جاؤونی

بکم درهم تصدقت

کم شخصاً سما

موضوع امتحان: نحو ۳			نام:
تاریخ و ساعت:			نام خانوادگی:
پایه: دوم			شماره پرونده:
به حروف	به عدد		
		نتیجه	
		بازبینی	

پایه
مرکز تربیت حوزه علمیه
میریت امور مدارس
مدرسه مبارکه رضویان

امتحان ارتقایی، شهریور ۱۳۸۷

محدوده امتحانی: از باب الفاعل تا آخر کتاب

نام کتاب: البهجة المرضیة

گزینه مناسب را انتخاب کنید: (هر سوال ۵/۰ نمره)

۳. تاکید لفظی در کدام گزینه آمده است؟

- الف) جاء الزیدان أنفسهما ب) قوموا أنتم أنفسکم
- ج) اذرجی اذرجی د) فله سلبة أجمع

۱. در آیه (وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ) نقش »

أحد» چیست

- الف) مبتدا ب) فاعل فعل مذکور در کلام
- ج) فاعل فعل محذوف از کلام د) نائب فاعل

۴. گزینه درست کدام است؟

- الف) یا حسین بن علی ب) یا حسین بن علی
- ج) یا حسین بن علی د) الف و ب

۲. کدام مضاف، معرفه است؟

- الف) (هَدِيًّا بِالِغِ الْكَعْبَةِ) ب) (من يجادل ... ثانی)
- ج) رأیت غلامَ رجلٍ د) رأیت غلامَ الرجلِ

فقط به ۹ سوال از سوالات تشریحی پاسخ دهید: (هر سوال ۲ نمره)

۱. و الأصلُ سبقُ مفعول هو فاعل معنَى، مفعولا ليس كذلك كَمَنْ مِنْ قولك « ألبسن من زاركم نسج اليمين » و مِنْ تَمَّ جاز » ألبسن ثوبه زيدا » و امتنع « أسكن ربها الدار » عبارت را توضیح دهید.

۲. و ما لِتوكيدٍ فوَحْدُ أبداً لانه بمنزلة تكرير الفعل و الفعل لا يثنى و لا يجمع و تَنُّ و اجمع غيرَه و أفرد. ضمن توضیح عبارت، بفرمایید مربوط به چه نوع مفعولی است.

۳. و لم يُنكّر غالبا ذو الحالِ إن لم يتأخّر أو لم يُخصّص أو لم يبين أى يظهر واقعا من بعد نفي أو من بعد مضاهايه و هو النهى و الاستفهام

سه مورد که ذوالحال نکره می شود، با توجه به عبارت بنویسید. در مثال (و ما أهلکنا من قريةٍ إلاّ و لها کتابٌ معلومٌ) حال و ذوالحال را مشخص کنید.

۴. عبارت را توضیح دهید: و رُبّما أكسبَ ثانیاً أو لا تانیثا و تذکیرا إن كان الاوّل لحذفٍ مؤهلاً أى أهلاً نحو: « رؤیةُ الفکرِ ما یؤولُ له الامرُ معینٌ علی اجتنابِ التوانی » فأکسبَ « الفکر » المذکر « رؤیةً » المؤنث التذکیر لما أضيفَ إلیه و خَرَجَ بقوله: « إن كان لحذفٍ مؤهلاً » ما ليس أهلاً له بأن یختلّ الکلام لو حُذِفَ فلا یُکسِبُه ما ذکر کـ « قام غلامٌ هندٍ » و « قامت امرأه زیدٍ »

۵. در مواردی که فعل تعجب بر وزن « ما أفعل » یا « أفعل ب... » ساخته می شود، فعل تعجب بر آن وزن را بنویسید و در غیر آن موارد علت ساخته نشدن را بیان کنید.

عَلِمَ

دَحْرَجَ

سَمِعَ

ماتَ

۶. فالنعت تابع أي تالٍ لا يتقدم اصلا و هو جنس متيم أي مكمل ما سبق فصلٌ يُخرج عطف النسق و البدل بوسمه أي ما سبق أو وسم ما به اعتلق و هذا فصلٌ ثانٍ يُخرج التوكيد و البيان در عبارت مذکور « بوسمه » و « وسم ما به اعتلق » اشاره به نام دو نوع نعت دارند؛ نام آنها رانوشته، برای هر کدام مثالی بنویسید.

۷. بدل را تعریف کرده و برای دو نوع آن مثال بنویسید.

۸. جملات درست و نادرست را با بیان علت مشخص کنید.

والله إن أتيتني لأكرمتك	زيد إن تقم والله يقم
إن تأتني والله لأكرمتك	زيد والله إن تقم يقم

۹. با کلمه « الذی » از ضمیر جمله‌ی « ضربت زيدا » خبر دهید.

۱۰. للفعل توكيد بنونين هما شديده و خفيفه. يوكدان يفعل أي المضارع بشرط أن يكون مثبتا في قسم مستقبلا متصلا بلامه نحو (تالله لتسئلن)

با توجه به عبارت مذکور، چرا فعل مضارع در این آیات توكيد به نون نمی‌شود:

(تالله تفتأ تذكر يوسف)	(لأقسم بيوم القيامة)
--------------------------	------------------------

(لآلى الله تحشرون)	(ولسوف يعطيك ربك)
----------------------	---------------------

۸) کتاب البهجة المرضية (سیوطی) پایه دوم حوزه ، محدوده ثلث اول

گزینه مناسب را انتخاب کنید: (هر سوال ۱ نمره)

۱. فاعل در کدام گزینه ظاهر است؟

۴. کلمه منصوب در (كَلَّمَ اللهُ مُوسَى تَكْلِيمًا) چه نقشی

دارد؟

الف) هند قامت ب) زید قام

الف) مفعول به ب) مفعول فیه

ج) الزیدان قاما د) (كَلَّمَ إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِي)

ج) مفعول له د) مفعول مطلق

۲. در فعل مجهول کدام گزینه، سه لغت وجود دارد؟

۵. مستثنی منه در کدام گزینه نیست؟

الف) ذَهَبَ ب) ضَرَبَ الف) لا يُتَّبَعُ إِلَّا الْهُدَى ب) قام إلا زیداً القوم

ج) عَوَرَ د) قَالَ ج) لَه عِنْدِي أَرْبَعُونَ إِلَّا د) قام القوم إلا زیداً

عشرین

۳. مثال باب اشتغال در کدام گزینه است؟

۶. معنای ظرفیت در حرف جر کدام گزینه است؟

الف) زیداً ضَرَبْتُ ب) زیداً ضَرَبْتُ غَلامَهُ الف) ما لبِغٍ مِنْ مَفَرٍّ ب) (ليس كَمِثْلِهِ شَيْءٌ)

ج) زیدٌ هَل رَأَيْتَهُ د) زیدٌ ضَرَبْتَهُ ج) السرج للذَّائِبَةِ د) (و ما كنت بجانبِ الغربی)

از مجموع سوالات تشریحی یک سوال را حذف نمایید. (هر سوال ۲ نمره)

۱. و التاء مع فعل مسند الی جمع سوی السالم من مذکر کالتاء مع مسند الی ظاهر مؤنث غیر حقیقی فیجوز

إثباتها نحو « قالت الرجال » و « قامت الہندات » علی تأولہم بالجماعه و حذفها نحو « قام الرجال » و « قام

ہندات » علی تأولہم بالجمع.

مقصود از « جمع سوی السالم من مذکر » چیست؟

اگر فعل به « جمع سوی السالم من مذکر » اسناد داده شود چند وجه دارد؟ آنها را بنویسید.

۲. چرا نمی‌شود دو کلمه « زید » و « خالد » در جمله‌های « خرجتُ فإذا زيداُ لقيتُهُ » و « خالدٌ ما صحبتُهُ » منصوب

گردند؟

IZEKR.COM

۳. این دو عبارت « رأیت و أكرمتها أبویك » و « رأیت و أكرمت أبویك » مربوط به چه بحثی هستند؟

عامل نصب « أبویك » را در هر عبارت مشخص کنید.

چرا ضمیر مفعولی در عبارت دوم نیست؟

۴. کلمه با چه شرایطی به عنوان « مفعول له » منصوب می شود؟

۵. ینصب اسم تالی « الواو » التي بمعنی « مع » التالیه لجملة ذات فعل أو اسم فیه معناه و حروفه و مثال ذلك موجود فی نحو « سیری و الطریق مسرعه ».

تعریف مربوط به چیست؟

مراد از « اسم فیه معناه و حروفه » چیست؟

۶. نقش کلمات مشخص شده را بنویسید.

کم سیرت؟ فَرَسَخاً

مَخْلِصاً زید دعا

(فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ إِلَّا إِبْلِيسَ)

هو أشجعُ الناسِ رَجَلاً

۷. چهار حرف جر بنویسید که فقط اسم ظاهر را جر می دهند.

۹) کتاب البهجة المرضية (سیوطی) پایه دوم حوزه ، ثلث اول سال ۱۳۸۶ خورشیدی

گزینہ مناسب را انتخاب کنید:(هر سوال ۰/۵ نمره)

۱. اول فعل مجهول ماضی و مضارع... و حرف متصل به آخر ۳. کلمه آخر در کدام گزینه فاعل است؟؟

ماضی مجهول...

الف) ضرب موسی عیسی □ (ب) أكل الكمثری موسی □

ج) ضربت زیدا □ (د) هیچ کدام □

الف) مکسور - مفتوح (ب) مفتوح - مضموم

است □ است □

ج) مضموم - مفتوح است □ (د) مضموم - مکسور

است □

۲. فعل « کرم » فعل لازم است زیرا ...

۴. نائب فاعل در کدام گزینه در اصل مفعول به نبوده است؟

الف) از افعال سجایا است. □ (ب) بر وزن « افعلل »

الف) نیل خیر نائل □ (ب) زید مضروب غلامه □

است. □

ج) أعطی زید درهماً □ (د) سیر یوم السبت □

ج) معنای « نظافت » را (د) مقتضی معنی »

دارد. □ عرضی « است □

فقط به ۸(هشت) سوال از سوالات تشریحی پاسخ دهید: (هر سوال ۲ نمره)

۱. در مثال « هندأ أكرمتها و زیدا ضربتہ عندها »

کلمه « زیدا » چه نقشی دارد؟

آیا رفع « زید » صحیح است؟ چرا؟

چه اسمی بر جمله اول این مثال گذارده اند؟

و الأصل سبقُ مفعول هو فاعل معنی، مفعولا لیس كذلك كمن من قولك « ألبسن من زاركم نسج الیمن » و من ثمَّ جاز « ألبسن ثوبه

زیدا » و امتنع « أسكن ربها الدار »

۲. عبارت را توضیح دهید.

۳. در باب تنازع اگر عامل اول مهمل از عمل در اسم ظاهر شود، آیا برای آن ضمیر آورده می شود؟ توضیح دهید.

وَمَا لَتَوَكِيدٍ فَوْحًا أَبَدًا لِأَنَّهُ بِمَنْزِلَةِ تَكْرِيرِ الْفِعْلِ وَالْفِعْلُ لَا يُثَنَّى وَلَا يُجْمَعُ وَتَنُّ وَاجْمَعُ غَيْرَهُ وَأَفْرَدُ.

۴. ضمن توضیح عبارت، بفرمایید مربوط به چه نوع مفعولی است؟

۵. مفعول له چه شرایطی دارد؟

۶. نقش و اعراب کلمات مشخص شده را بنویسید.

الف. لَا تُزْرُ إِلَّا فَتًى ج. هَلْ زَكَ إِلَّا الْوَرَعُ

ب. لَا يُتَّبَعُ إِلَّا الْهَدَى د. مَا مَرَرْتُ إِلَّا بِزَيْدٍ

و لَمْ يُنَكَّرْ غَالِبًا ذُو الْحَالِ إِنْ لَمْ يَتَأَخَّرْ أَوْ لَمْ يُخَصَّصْ أَوْ لَمْ يَبَيِّنْ أَيْ يَظْهَرُ وَاقْعًا مِنْ بَعْدِ نَفْيِ أَوْ مِنْ بَعْدِ مُضَاهِيهِ وَهُوَ النَّهْيُ وَالِاسْتِفْهَامُ

۷. با توجه به عبارت سه مورد که حال بر ذوالحال مقدم می شود بنویسید. در مثال (وَ مَا أَهْلَكُنَا مِنْ قَرِيْبَةٍ إِلَّا وَ لَهَا كِتَابٌ مَعْلُومٌ) حال و ذوالحال را مشخص کنید.

۸. از مواردی که تمییز، اسم مبهم را تفسیر می کند دو مورد را با مثال بنویسید.

۹. معانی حروف جر را در موارد زیر بنویسید.

الف. (وَ مَا كُنْتُ بِجَانِبِ الْعَرَبِيِّ) ج. (غُلِبَتِ الرُّومُ فِي أَدْنَى الْأَرْضِ)

ب. (وَ عَلَيْهَا وَ عَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ) د. (فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ)

گزینه مناسب را انتخاب کنید: (هر سوال ۵/، نمره)

۱. در آیه (هَدِيًّا بِالْبَالِغِ الْكَعْبَةِ) ، برای « بِالْبَالِغِ الْكَعْبَةِ » صحیح چیست؟

- (الف) معرفه به اضافه (ب) نکره
(ج) صفت « هَدِيًّا » (د) ب و ج
(الف) القوم: فاعل (ب) مثلا: تمییز
(ج) مثلا: مفسر مرجع (د) ب و ج
ضمیر

۲. در کدام گزینه، مصدر معرف به ال عمل کرده است؟ چیست؟

- (الف) (وَ لَوْ لَا دَفَعُ اللَّهُ النَّاسَ) (ب) (أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ...)
النَّاسَ يَتِيمًا
(ج) ضعیف النکایه أعدائه (د) هیچکدام
(الف) أبيض: خبر (ب) أبيض: معنای تفضیل دارد
(ج) شرائط تعجب در أبيض (د) همه موارد
نیست

۳. برای کلمه « إِقَامَ » در آیه (وَ إِقَامَ الصَّلَاةِ) کدام درست است؟

- (الف) مصدر معتل العين (ب) مصدر بر وزن افعال
(ج) مصدر وزن إفاله با حذف (د) الف و ج
تاء
(الف) وَ اتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ (ب) وَ لَقَدْ أَمَرْتُ عَلَى اللَّيْمِ
إِلَى اللَّهِ يَسْبُئِي
(ج) وَ لَا تَمُنُّنَ تَسْتَكْثِرُ (د) الف و ب

۴. در جمله « نِعْمَ الرَّجُلُ زَيْدٌ » نقش « زيد » چیست؟

- (الف) مبتدای مؤخر (ب) خبر مبتدای محذوف
(ج) خبر (د) الف و ب
(الف) جاء الزيدان أنفسهما (ب) قوموا أنتم أنفسكم
(ج) اذرجي اذرجي (د) فله سلبه أجمع

از مجموع سوالات تشریحی یک سوال را حذف نمایید. (هر سوال ۲ نمره)

۱. در موارد زیر مضاف اییه را مشخص کنید:

الف - جَلَسْتُ حَيْثُ جَلَسَ زَيْدٌ ب- وَاذْكُرُوا إِذْ كُنْتُمْ قَلِيلًا

ج- جَاءَنِي كِلَا الرَّجُلَيْنِ د- كَمَا شَرَقَتْ صَدْرُ الْقَنَاةِ مِنَ الدَّمِ

۲. اسم فاعل برای عمل کردن نیاز دارد بعد از یکی از ۶ چیز قرار گیرد و به آن تکیه کند. سه مورد از آنها را بنویسید و در مثال «جاء زيداً ضارباً عمراً» اسم فاعل بر چه چیزی تکیه کرده که عمل کرده است؟

۳. و تُخَالِفُ اسْمَ الْفَاعِلِ فِي أَنْ صَوَّغَهَا لَا يَكُونُ إِلَّا مِنْ لَازِمٍ لِحَاضِرٍ وَ فِي أَنَّهَا تَكُونُ مَجَارِيَةً لِلْمُضَارِعِ كِ «طَاهِرِ الْقَلْبِ» وَ غَيْرِ مَجَارِيَةً لَهُ بَلْ هُوَ الْغَالِبُ نَحْوُ «جَمِيلِ الظَّاهِرِ»
ضمیر مستتر در «تخالف» به چه بر می‌گردد؟ دو فرقی که در عبارت بیان شده بنویسید.

۴. سه مورد از شرایط ساخته شدن صیغه‌های قیاسی فعل تعجب را بنویسید. در مثال «ما أوفى خليلينا» نقش «خليلي..» چیست؟

۵. و لَمَّا كَانَ لِأَفْعَلِ التَّفْضِيلِ مَعَ «مِنْ» سَبَبًا بِالْمُضَافِ مَعَ الْمُضَافِ إِلَيْهِ، كَانَ حَقُّهُ أَنْ لَا يَتَقَدَّمَ عَلَيْهِ وَ لَكِنْ إِنْ تَكُنْ بِتَلْوِ «مِنْ» مُسْتَفْهِمًا فَلَهُمَا أَيُّ ل «مِنْ» وَ تَلْوِهَا كُنْ أَوَّلًا مُقَدِّمًا عَلَى «أَفْعَلِ» وَ جَوَابًا لِأَنَّ الاسْتَفْهَامَ لَهُ صَدْرُ الْكَلَامِ كَمَثَلِ «مِمَّنْ أَنْتَ خَيْرٌ؟»
همراه توضیح عبارت، مرجع ضمیرهای «حَقُّهُ» و «عَلَيْهِ» را مشخص کنید.

۶. در جمله «ما رأيتُ رجلاً أحسنَ في عيْنِهِ الكُحْلُ منه في عَيْنِ زَيْدٍ» این عبارت را توضیح دهید: «الاصْلُ أَنْ يَقَعَ هَذَا الظَّاهِرُ بَيْنَ ضَمِيرَيْنِ أَوَّلَهُمَا لِلْمَوْصُوفِ وَ ثَانِيَهُمَا لِلظَّاهِرِ»

۷. إِنْ رَفَعَ النِّعَتُ ضَمِيرَ الْمَنْعُوتِ الْمُسْتَتَرِّ، وَافَقَهُ فِي التَّنْبِيَةِ وَ الْجَمْعِ أَوْ الظَّاهِرِ أَوْ الضَّمِيرِ الْبَارِزِ، فَلَا إِلَّا عَلَى لُغَةٍ «أَكْلُونِي الْبِرَاغِيثَ»

برای هر کدام از منوعتِ ضمیر مستتر و منوعتِ اسم ظاهر به همراه نعت مثال بنویسید.

۸. برای تاکید معنوی کلام چهار لفظ بنویسید.

<http://Zekr.Com> دروس حوزه علمیه قم <http://Zekr.ir>
<http://YaAlee.com> فقه أهل البيت (صلوات الله و سلامه عليهم) <http://YaAlee.ir>

Copyright ©Zekr.Com

Copyright ©YaAlee.Com

Zekr.Com